HOOFDSTUK 3

Kosten, opbrengsten en keuzes van producenten

Economie · havo 5

IN DIT HOOFDSTUK LEER JE:

Totale en gemiddelde kosten en opbrengsten

Marginale kosten en kostenverloop

Marktvormen en marktmacht

Hoofdstukoverzicht

Centraal examen · A1, A2, A3, D4, D5, D7

Je vergelijkt afzet, eurobedragen en kosten per eenheid en leert marktmacht onderbouwen. Producentendoelen kies je uit gegeven totale of marginale grafieken en tabellen. Je beoordeelt prijsdiscriminatie en productdifferentiatie in eigen fictieve contexten. Surplusgrafieken staan in hoofdstuk 4 en strategische duopoliekeuzes worden verder uitgewerkt in hoofdstuk 7.

In dit hoofdstuk leer je:

3.1 Totale en gemiddelde kosten en opbrengsten

Ik kan afzet, omzet, constante en variabele kosten, gemiddelde bedragen en resultaat zorgvuldig onderscheiden en berekenen.

3.2 Marginale kosten en kostenverloop

Ik kan marginale kosten en opbrengsten interpreteren en proportioneel, degressief en progressief variabele kosten herkennen.

3.3 Marktvormen en marktmacht

Ik kan marktkenmerken gebruiken om een marktvorm en de mogelijkheden van een producent te onderbouwen.

3.4 Doelen kiezen met totale grafieken en tabellen

Ik kan bij gegeven totale kosten en opbrengsten afzet en prijs kiezen voor winst, omzet, kostendekking of continuïteit.

3.5 Doelen aflezen met marginale en gemiddelde lijnen

Ik kan in een gegeven marginaal model het winstpunt vinden en prijs en kostendekking bij dat punt aflezen.

3.6 Prijsdiscriminatie en productdifferentiatie

Ik kan verklaren hoe klantgroepen en productverschillen een producent helpen zijn doel te bereiken en de grenzen van die strategieën benoemen.

Test jezelf · 3

Gebruik alleen EC 03-E. Werk zonder hints en modelantwoorden. Bereken basisbedragen met eenheden; kies producentenoptima uit de gegeven afleesgegevens, zonder een algebraïsche optimumvergelijking te maken. Richttijd: 45 minuten. Totaal: 25 punten.

Gebruik de antwoorden pas na het maken. Beoordeel open antwoorden met de criteria; een goede formulering kan verschillen van het model.

Bron EC03-E · Testbron: lespakketten en platformmarkten

Fictieve HELDER-oefengegevens · Oorspronkelijke context voor HELDER. Bedragen, personen, instellingen en landen zijn fictief tenzij anders vermeld.

(1) Een kleine producent verkoopt lespakketten voor €6 per stuk. Constante kosten zijn €90 per week; variabele kosten bedragen €3 per stuk. De afzet in de beschreven week is 60 stuks. Er zijn geen voorraden en de constante kosten veranderen niet binnen het beschouwde bereik.

(2) Een aparte kostenproef toont voor q = 0, 10, 20 en 30 respectievelijk VK = €0, €20, €50 en €90. Een markt voor persoonlijk bedrukte schriftjes telt veel aanbieders met verschillen in ontwerp en service en weinig toetredingsbarrières. Een andere markt voor pakketplatforms telt twee grote aanbieders met een moeilijk na te bouwen netwerk.

(3) De keuzetabel is van een andere fictieve producent, een monopolist. Het resultaat staat gegeven. Voor een grafisch marginaal model van weer een andere monopolist staat: bij q = 20 liggen MO en MK beide op €9, terwijl GO = €14 en GTK = €11. Vóór q = 20 ligt MO boven MK, erna eronder. Een prijsnemer in een afzonderlijke markt vindt MO = MK bij q = 30 en GO = MO = €8.

(4) Een exclusieve klimhal vraagt voor dezelfde entree een lager tarief aan studenten die zich moeten identificeren. Kaartjes kunnen niet doorverkocht worden. Een uitgebreidere entree inclusief les en materiaal is eveneens verkrijgbaar tegen een andere prijs, maar betreft een ander pakket. Een nieuwe aanbieder verwacht 20 klanten per dag; zijn gegeven break-even-afzet bedraagt 28. Alle data en situaties zijn fictief.

Gegeven keuzetabel testmonopolist

q (stuks)	P (€)	TO (€)	TK (€)	Resultaat (€)
10	24	240	220	20
20	20	400	280	120
30	16	480	380	100
40	12	480	480	0

Vragen

1 Bereken voor de lespakketten bij q = 60 de totale kosten, omzet en het resultaat.

Bron: EC03-E · 2 punten

2 Bereken GCK, GVK en GTK bij de 60 lespakketten. Geef de eenheid en controleer de som.

Bron: EC03-E · 2 punten

3 Bereken MK van de aparte kostenproef voor de stappen 0–10, 10–20 en 20–30. Welk verloop zie je?

Bron: EC03-E · 2 punten

4 Een manager verwart GCK met MK en zegt dat uitbreiding MK automatisch verlaagt doordat huur over meer producten wordt verdeeld. Beoordeel.

Bron: EC03-E · 2 punten

5 Classificeer de markt voor persoonlijk bedrukte schriftjes met twee bronkenmerken.

Bron: EC03-E · 2 punten

6 Classificeer de markt voor pakketplatforms en verklaar waarom een aanbieder de reactie van de ander moet meewegen.

Bron: EC03-E · 2 punten

7 Lees voor de testmonopolist de maximale-winstcombinatie af. Welke getoonde afzet is kostendekkend?

Bron: EC03-E · 2 punten

8 De nieuwe aanbieder verwacht 20 klanten en heeft break-even 28. Geef een economisch onderbouwde conclusie over toetreding onder een kostendekkingsdoel.

Bron: EC03-E · 2 punten

9 Lees bij het gegeven marginale monopolistenpunt af: winstgerichte afzet, verkoopprijs en positief/negatief resultaat.

Bron: EC03-E · 3 punten

10 Wat zijn de winstgerichte hoeveelheid en prijs van de beschreven prijsnemer? Leg uit waarom de marginale hoogte hier de prijs weergeeft.

Bron: EC03-E · 2 punten

11 Leg uit waarom het studententarief voor dezelfde klimhalentree prijsdiscriminatie kan zijn en welke voorwaarden de bron biedt.

Bron: EC03-E · 2 punten

12 Leg uit waarom entree inclusief les en materiaal niet op zichzelf een voorbeeld van dezelfde prijsdiscriminatie is.

Bron: EC03-E · 2 punten